

Bolagsstyrningsrapport 2005

SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut ägs till 100 procent av svenska staten. Ägarrollen utövas av regeringen, som har värdeskapande som övergripande mål. Regeringen har inrättat en särskild ägarenhet på Näringsdepartementet. Företag med statligt ägande delas in i två grupper, dels de som verkar på marknadsmässiga villkor, dels de som har ett särskilt samhällsintresse att infria. SP tillhör den senare gruppen.

Statens uppdrag till SP är att som en del av den nya institutsstrukturen genom behovsmotiverad forskning och teknisk utvärdering bidra till tillväxt, konkurrenskraft och hållbar utveckling i näringsliv och samhälle. Enligt avtal med staten skall bolaget också svara för nationell metrologi genom normaliehhållning, forskning och utveckling.

För att tydliggöra statens syn i vissa frågor och för att uppnå enhetlighet bland de förvaltade bolagen har regeringen utarbetat särskilda riktlinjer för statens ägarpolitik, bland annat vad avser extern ekonomisk rapportering och anställningsvillkor för personer i ledande ställning. Dessutom har regeringen identifierat vissa policyfrågor av stor vikt där företag med statligt ägande skall agera föredömligt. Svensk kod för bolagsstyrning ingår som en del av regeringens ramverk för ägarförvaltning. SP följer regeringens riktlinjer härvidlag.

Med hänvisning till uttalande 2005-12-15 från Kollegiet för Svensk Bolagsstyrning har styrelsens rapport om intern kontroll för 2005 begränsats till att i bolagsstyrningsrapporten beskriva hur den interna kontrollen är organiserad.

Årsstämman

Enligt statens ägarpolitik skall årsstämma hållas inom fyra månader från räkenskapsårets utgång. Årsstämma i SP hålls regelmässigt under april. I enlighet med regeringens policy är stämman öppen även för allmänheten. Inbjudan görs via SPs hemsida men också genom personliga utskick. Riksdagsledamöter inbjuds genom kallelse till Riksdagens kammarkansli.

Närvarande vid årets stämma har bland andra varit riksdagsledamöter och personer från universitet och högskolor, forskningsråd, forskningsstiftelser, myndigheter, företag och branschorganisationer.

Styrelsen utses av stämman, som även utser en av ledamöterna att vara ordförande.

Stämman utser en revisor och en revisorssuppleant. Riksrevisionen får förordna revisorer i aktiebolag där staten är ägare. Riksrevisionen har förordnat en revisor och en revisorssuppleant i SP.

Nomineringsprocessen

Val till styrelse

Regeringens mål är att styrelserna ska ha hög kompetens, väl anpassad till bolagets verksamhet. För de av staten helägda bolagen ersätter följande principer Kodens regler gällande beslut om tillsättning av styrelseledamöter.

För de av staten helägda bolagen tillämpas enhetliga och gemensamma principer för en strukturerad nomineringsprocess. Syftet är att säkerställa effektiv kompetensförsörjning till bolagens styrelser. Näringsministern har givits ett särskilt ansvar för styrelsenomineringar i samtli-

ga statligt ägda bolag. Nomineringsprocessen drivs och koordineras av enheten för statligt ägande inom Näringsdepartementet. En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån respektive styrelses sammansättning samt bolagets verksamhet och situation. Därefter fastställs eventuellt rekryteringsbehov och rekryteringsarbetet inleds. Urvalet av ledamöter kommer från en bred rekryteringsbas för att kunna uppnå balans avseende kompetens, bakgrund, ålder och kön.

Val av revisorer

Ansvar för val av revisorer för företag med statligt ägande ligger alltid hos ägaren. Det praktiska arbetet med upphandlingen hanteras av bolagsledningen i samråd med styrelsen. Förvaltaren inom ägarenheten på Näringsdepartementet följer alla steg i upphandlingsprocessen från upphandlingskriterier till urval och utvärdering. Då processen avslutats offentliggörs gjorda nomineringar enligt Kodens riktlinjer. Det slutliga beslutet fattas av bolagsstämman. Revisorer väljs enligt ABL på mandatperioder om fyra år.

Styrelsen

Ledamöter

Styrelsen består av sju av bolagsstämman utsedda ledamöter, varav en är verkställande direktör och koncernchef. Bolagsstämman utser en av ledamöterna att vara ordförande i styrelsen. I styrelsen ingår också två ledamöter med var sin personlig suppleant, vilka är utsedda av arbetstagarorganisationerna. Styrelsen utser inom sig en vice ordförande. Styrelsen utser också verkställande direktör. Tjänstemän i bolaget deltar vid styrelsens sammanträden som sekreterare och föredragande.

Birgitta Böhlin, styrelsens ordförande och ledamot sedan 2002. Född 1948, civilekonom från Handelshögskolan i Göteborg. Verkställande direktör i Samhall AB. Tidigare generaldirektör i Försvarets Materielverk. Styrelseordförande i Mittuniversitetet och styrelseledamot i Svenskt Näringsliv och Almega.

Jan-Eric Sundgren, vice ordförande och ledamot sedan 1999. Född 1951, professor i tunnfilmsteknik. Rektor Chalmers Tekniska Högskola. Styrelseuppdrag i Chalmers tekniska högskola AB, Chalmers Fastigheter AB, Lindholmen Science Park AB, Roskilde University i Danmark, Impact Coatings AB, Ingenjörsvetenskapsakademien, Trustees for the Körber Foundation, Hamburg.

Claes Bankvall, ledamot sedan 1993. Född 1942, adjungerad professor i byggnadsfysik. Verkställande direktör i SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut. Styrelseledamot i Högskolan i Borås, styrelseledamot i EARTO (European Association of Research and Technology Organisations), medlem av executive board i EUROLAB.

Christer Berggren, ledamot sedan 2003. Född 1944, politices magister Stockholms Universitet. Kansliråd i Näringsdepartementet. Styrelseledamot i AB Göta kanalbolag, Svenska Skeppshypotekskassan, IRECO Holding AB, LKAB och Zenit Shipping AB.

Lena Eklind, ledamot sedan 2003. Född 1965, civilingenjör teknisk fysik och elektroteknik Linköpings Universitet, MBA vid Linköpings Universitet och Santa Clara University, Kalifornien. Avdelningschef vid Ericsson AB. Inga övriga styrelseuppdrag.

Solveig Kjörnsberg, ledamot sedan 1996. Född 1943, utbildning till vårdlärare och föreståndare inom social service och omvårdnad. Kommunalråd i Borås Stad. Styrelseledamot i Högskolan i Borås och i Stiftelsen Skogssällskapet.

Panos Plegas, ledamot sedan 2004. Född 1957, civilingenjör maskinteknik och skeppsbyggnad Chalmers Tekniska Högskola. Teknisk direktör Volvo Aero Corporation. Styrelseledamot i Volvo Technology Corporation.

Mats Axelsson, personalrepresentant SACO och ledamot sedan 2004. Född 1951, civilingenjör VoV vid Chalmers Tekniska Högskola. Statiker vid enheten Bygg och Mekanik. Inga övriga styrelseuppdrag.

Bengt Bogren, personalrepresentant SIF och ledamot sedan 2001. Född 1954, grundskoleexamen. Tekniker vid enheten Brandteknik. Inga övriga styrelseuppdrag.

Annika Ekvall, personlig suppleant SACO och ledamot sedan 2004. Född 1964, teknologie doktor i VA-teknik vid Chalmers Tekniska Högskola. Forskare och projektledare vid enheten Bygg och Mekanik. Inga övriga styrelseuppdrag.

Nina Jääärni, personlig suppleant SIF och ledamot sedan 2001. Född 1965, gymnasieingenjör maskinteknik. Provningsingenjör vid enheten Bygg och Mekanik. Inga övriga styrelseuppdrag.

Ingen av ovanstående ledamöter eller dem närtstående fysiska eller juridiska personer innehar aktier eller andra finansiella instrument i bolaget. Av de av stämman utsedda styrelseledamöterna är, med undantag av verkställande direktören Claes Bankvall, samtliga att anse som oberoende av bolaget och bolagsledningen.

Arbetsordning

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning. Denna reglerar bland annat ordförandens och verkställande direktörens uppgifter, frekvensen och formerna för styrelsemöten, ekonomisk rapportering, utvärdering av styrelsens arbete och av verkställande direktören.

Vilka ärenden som skall behandlas i styrelsen följer i huvudsak aktiebolagslagen och styrelsens arbetsordning. Styrelsens främsta uppgifter, förutom att utse verkställande direktör, är att fastlägga den strategiska inriktningen, godkänna större investeringar och väsentliga förändringar av organisationen samt besluta om centrala policies. Därtill skall styrelsen säkerställa kvaliteten i den finansiella rapporteringen, bland annat genom att följa den ekonomiska utvecklingen samt hanteringen av operationella och finansiella risker i bolaget.

Ersättningskommitté

Styrelsen har inom sig inrättat en ersättningskommitté för att förbereda beslut om anställnings- och lönevillkor för verkställande direktören. Inför beslut om anställnings- och lönevillkor för övriga ledande befattningshavare skall verkställande direktören samråda med ersättningskommittén.

I ersättningskommittén har under 2005 ingått Birgitta Böhlin, ordförande, Christer Berggren och Lena Eklind.

Styrelsearbetet under 2005

Styrelsen har haft fem ordinarie sammanträden under året. Vid tre av dessa möten har styrelsen varit fulltalig och vid resterande två möten har en ledamot saknats (Jan-Eric Sundgren respektive Panos Plegas).

Arbetet har följt den fastlagda årsplanen. Huvudteman för de sammanträden som hållits har varit enligt följande

- februari - bokslut och årsredovisning 2004, budgetunderlag 2006
- april - konstituerande möte, arbetsordning och instruktion

- juni - FoU-bokslut, utvärdering av styrelsens arbete
- september - strategi, riskanalys, kompetensfrågor
- november - budget och verksamhetsplan

Styrelsen har under året reviderat och fastställt arbetsordning och instruktioner för styrelsen och verkställande direktören. Styrelsen har även gjort en genomgång av hur ”Svensk kod för bolagsstyrning” påverkar SP och vilka förändringar som behöver genomföras.

Styrelsen har vidare ägnat betydande tid åt en översyn av bolagets vision, idé, strategi och ledning. Viktiga frågor har gällt strukturförändringarna inom institutssektorn, förvärvet av YKI och finansiering av den grundläggande kompetensutvecklingen. Bolagets arbete med personalutveckling och kompetensförsörjning har diskuterats. En genomgång av bolagets operationella och finansiella risker har gjorts.

Finansiell rapportering och dialog med revisorer

I SP fullgör styrelsen i sin helhet de uppgifter som enligt Koden ankommer på revisionskommittén. Styrelsen säkerställer kvaliteten i den finansiella rapporteringen genom att behandla de finansiella rapporter som bolaget lämnar samt i dialog med revisorerna behandla alla kritiska redovisningsfrågor. Styrelsen erhåller månadsvis ekonomiska rapporter och vid varje styrelsemöte behandlas bolagets och koncernens ekonomiska situation och rapportering.

Revisorerna är närvarande och avrapporterar vid styrelsens bokslutsmöte samt deltar under året vid ytterligare minst ett möte med styrelsen för behandling av revisionsfrågor, bland annat rörande kvaliteten i den interna kontrollen. Under året har särskild uppmärksamhet ägnats åt frågor rörande övergången till IFRS. Från och med 2006 kommer bolagets niomånadersrapport att formellt granskas av bolagets revisorer.

Intern kontroll

Basen för den interna kontrollen utgörs av ledningssystemet med organisation, beslutsvägar, befogenheter och ansvar, vilket redovisas i styrande dokument såsom interna policies, riktlinjer, anvisningar, handböcker och arbetsbeskrivningar. Här ingår också attest- och delegationsordningar samt redovisnings- och rapporteringsinstruktioner. Alla styrande dokument finns lätt tillgängliga på bolagets intranät. Bolaget tillämpar en metod/process för riskbedömning och riskhantering för att säkerställa att de risker som bolaget är utsatt för hanteras inom de ramar som fastställts.

Den centrala ekonomiavdelningen lämnar anvisningar för budgetering och ekonomisk uppföljning. Ekonomi-/affärssystemet är konfigurerat så att budgetering, redovisning och uppföljning görs i linjen på sektions- och enhetsnivå och centralt på bolagsnivå. Avvikelse analyseras och följs upp. På ledningsmöten, där respektive enhetsledning är representerad, sker månadsvis genomgång av enheternas ekonomiska utveckling. Eventuella avvikelser analyseras och kommenteras. Interna bokslut analyseras månadsvis. Bolaget följer upp efterlevnaden av styrande dokument samt effektiviteten i kontrollstrukturen.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelsen utvärderar styrelsearbetet en gång per år. Utvärderingen sker under ledning av ordföranden och på sätt som framgår av arbetsordningen.

Styrelsens ersättning

Vid bolagsstämman 2005 fastställdes arvode till ordförande och ledamöter i styrelsen. Arvodet till ordföranden bestämdes till 73 000 kr/år och till övriga ledamöter 42 000 kr/år. Till ledamöten Claes Bankvall och till personalrepresentanterna utgår inget arvode.

Revisorer

På årsstämman 2003 utsågs revisionsfirman Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB till revisorer för perioden fram till årsstämman 2007. Olof Enerbäck utsågs som huvudansvarig för revisionen, med Hans Kjellberg som suppleant. Av Riksrevisionen utsedd revisor är Jonas Hällström, med Henrik Söderhielm som suppleant.

Olof Enerbäck, född 1956, civilekonom, auktoriserad revisor och partner i Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, har lett revisionsuppdraget för SP sedan 2003. Hans Kjellberg, född 1949, auktoriserad revisor i Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB, vald till suppleant för Enerbäck 2003, har innehaft revisionsuppdrag i SP sedan 1993.

Jonas Hällström, född 1956, auktoriserad revisor och anställd i Riksrevisionen, har innehaft uppdrag som revisor i SP sedan 2003. Henrik Söderhielm, född 1959, auktoriserad revisor och anställd i Riksrevisionen, förordnad till suppleant för Hällström 2003.

Tjänster utöver revision från Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB till bolaget under de senaste tre åren uppgår sammantaget till 605 kkr. Motsvarande belopp vad gäller Riksrevisionen uppgår till 0 kkr.

Koncernledning

Koncernledningen utgörs av verkställande direktören, tillika koncernchef, samt två vice verkställande direktörer.

Claes Bankvall, född 1942, teknologie doktor, verkställande direktör i SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut sedan 1993, generaldirektör för Statens Provningsanstalt 1985-1993. Adjungerad professor i byggnadsfysik vid Chalmers Tekniska Högskola. Styrelseledamot i Högskolan i Borås, styrelseledamot i EARTO (European Association of Research and Technology Organisations), nationell representant och medlem av executive board i EUROLAB.

Hans Andersson, född 1943, teknologie doktor, vice verkställande direktör och teknisk direktör i SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut sedan 1993, teknisk direktör vid Statens Provningsanstalt 1985-1993. Adjungerad professor i hållfasthetslära vid Chalmers Tekniska Högskola.

Jan-Olof Johansson, född 1945, civilingenjör VoV, vice verkställande direktör och marknadsdirektör i SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut sedan 1993, marknadsdirektör vid Statens Provningsanstalt 1984-1993.

Koncernledningen eller dem närmaststående fysiska eller juridiska personer innehar inga aktier eller andra finansiella instrument i SP. Koncernledningen har heller inga väsentliga aktieinnehav eller delägarskap i företag som SP har betydande affärsförbindelser med.

Ersättning till ledning

Frågor om ersättningen och förmåner till verkställande direktör och övriga ledande befattningshavare behandlas i ersättningskommittén. Ledningskretsen har inga förmåner utöver fast lön.

Skattepliktiga ersättningar och förmåner samt pensionskostnader till styrelseordförande, styrelseledamöter, verkställande direktör och övriga ledande befattningshavare beskrivs i bolagets Årsredovisning, not 5.

Revisorsgranskning

Styrelsens rapport om den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen har inte granskats av bolagets revisorer. Enligt FAR, föreningen för revisionsbyråbranschen, är en sådan granskning inte förenlig med god yrkessed då erforderliga granskningskriterier saknas för 2005. Ej heller har övriga delar av denna rapport granskats av bolagets revisorer.